

*Traditsioon oli kord uuendus.
See, mis on praegu uuendus,
võib kunagi saada traditsiooniks.*

Sangharakšita

SISSEJUHATUS

Budism on avastuse tee, uuenduse tee, vabaduse tee. Suurima avastuse inimkonna ajaloo tegi kaks tuhat viissada aastat tagasi inimene, keda kutsuti Siddharta Gautamaks. Teda kutsutakse ka Buddhaks, Virgumnuks. Ta oli inimene nagu meiegi. Pärast aastaid ja võib-olla ka aastatuhandeid kestnud püüdlusi ja pingutusi leidis ta tee Virgumisele, Ülima Tarkuse ja Piiritu Kaastundeni. Ja ta mitte ainult ei leidnud tee, vaid sai ise selleks teeks ja selle tee lõppeesmärgiks.

Ka meie võime seda teed käia ja selleks teeks saada. Budism - kristalliseerunud vaimne kogemus - näeb elu kui pidevat muutumise protsessi. See protsess võib olla piiratud, toimuda ühel tasemel, ühes mõõtmes, või sisaldada arengut, mitmeid mõõtmeid. Meie oma mõistus määrab, milline muutus meile osaks saab. Vana budistlik tekst ütleb, et meie elu on vormitud meie mõistuse järgi, me saame selleks, mida me mõtleme. Budismis on hulgaliselt meetodeid tööks oma meele arendamisel; Sangharakšita püüab budismi, mida sageli ekslikult peetakse idamaiseks müstikaks või filosoofiaks, vahendada äärmiselt lihtsal ja selgel moel kõigile, kes tunnevad huvi vaimse arengu vastu.

Need kaheksa loengut Buddha Õilsast Kaheksaosalisest Teest pidas Sangharakšita Londonis 1967. aastal. Kuigi Sangharakšita nimi ei räägi inglise päritolust, on ta sündinud Londonis 1925. aastal. Teismelise eas liitus ta Londoni Budistliku Ühinguga ja alustas tutvumist budistliku kirjandusega. Tutvunud kahe tähtsa budistliku tekstiga – Hui Nengi Suutra ja Teemantsuutraga – taipas ta, et on budist ja et “on seda alati

olnud”. Pärast seda veetis ta 20 aastat Indias, õppis, mediteeris, õpetas ja kirjutas. Selle aja vältel oli tal kokkupuuteid kõigi peamiste budistlike koolkondadega, ta sai õpetusi ja pühendusi selle sajandi kõige austatumatelt Tiibeti laamadelt. 1950. aastal sai ta kõrgeima Theravaada munga ordinatsiooni ning 1962. aastal Mahajaana ordinatsiooni Dhardo Rimpochelt. Ta on saanud ka Vadžrajaana initsiatsioone mitmetelt Tiibeti õpetajatelt. Paljud Tiibeti õpetajad, kellega Sangharakshita sel ajal kohtus, olid Nyingmapa – kõige vanema tiibeti koolkonna – järgijad. Selle traditsiooni poolehoidja on ta tänini.

1966. aastal pöördus Sangharakshita tagasi Inglismaale. 1967. aastal pani ta aluse budistlikule liikumisele, mis on tuntud Lääne Budistliku Vennaskonna Sõprade nime all (*The Friends of the Western Buddhist Order*, lüh. FWBO). See liikumine, millel on praegu keskusi üle kogu maailma, isegi Indias, seob tuhandeid inimesi. Soomes on FWBO keskus 1974. aastast. Vennaskonnas oli 1993. a. üle 600 ordineeritud liikme. Need on sellised inimesed, kes on end täielikult sidunud budistliku Virgumise tee järgimisega. Nad ei ole nunnad ega mungad, kuid pühendumine Virgumise teele on nende elu keskpunktiks. Lääne Budistlik Vennaskond ei ole kiindunud ühte konkreetseesse budistliku koolkonna õpetusse, ta saab inspiratsiooni kogu budistlikust õpetusest ja on samal ajal avatud ka Lääne kunstile ja kultuurile kui isiksuse arengu abilisele.

Sangharakshita õpetab budismi selliselt, nagu seda on kõige parem teha moodsa Lääne kultuuri tingimustes. Tingimused, milles me elame, avaldavad meile tohutut mõju. Moodne maailm suurlinnade, suurtööstuse ja televisiooniga on kaugelt erinev keskkonnast, milles arenes traditsionaalne budism. Vaja on uut lähenemist, et üle saada psühholoogilistest ja vaimsetest tõketest, mis takistavad tänapäeval Virgumise teele sattumast. Näiteks sageli arvame end olevat pühendunud vaimsele arengule, kuid tegelikult on meie ‘vaimne elu’ vaid meeldiv hobi, meditatsioon põgenemine; me ei taha sugugi näha tõsiasja, et meie elu ja meid juhtivad kired ei erine mitte millegi poolest materialistliku naabrimehe omast. Või vastupidi – me surume maha oma tõelised

liikumapanevad jõud, hoides oma ideaalidel hinge sees üksnes kuiva tahtejõuga, ise sealjuures imestades, miks oleme nii hajali ja õnnetud. Võib-olla aga kaldume ühest äärmusest teise, asendades sunniviisilised tahtekasvatuse perioodid taandarengule viiva hedonismiga. Inimese areng läbib hulga astmeid: arengumeetodid, mis on efektiivsed hilisematel astmetel, on kasutatud algajaile. Alustades kohe nende tehnikatega, mis on hinnatud idas, võib läänes elav inimene jõuda võõrandumistundeni, lõpetades peavalude või psühhoosidega. Sangharakšita arvates ei pööra tänapäeva läänemaailma isiksuse arengu meetodid küllaldaselt tähelepanu emotsioonidele; enamuse idas kasutatavate tehnikate eeltingimuseks on puhastunud tundeelu, positiivsed emotsioonid, mida teatakse idamaades justkui *a priori* ning seepärast sellest ka ei räägita. Seda tuleb aga läänes tingimata arvestada. Levinud arvamus, et meditatsiooni tehnikad kindlustavad igal juhul edu, põhineb mehhanitsistlikul inimesekäsitusel; kõik oleneb tingimustest, praktiseerija arengu tasemest ja tema poolt püstitatud eesmärgist. Lääne Budistlik Vennaskond on võtnud endale eesmärgiks arendada kõiki isiksuse külgi tasakaalus, kiirustamata tagant ühekülgset ja lühiajalist teadvuse kõrgtaset.

Mõned budistid väljastpoolt Lääne Budistlikku Vennaskonda on pisut umbusklikud Sangharakšita isiklike Dharma tõlgenduste suhtes. Mõned tema tõlgendused on küll radikaalsed, kuid selle sõna parimas tähenduses. Sõna radikaalne tuleneb sõnast 'juur' ja Sangharakšita lähtub veelgi vanematest allikatest kui mõnede aasia budistlike koolkondade õpetused. Kuigi budismi juured peituvad idas, ei ole Buddha õpetus vaid ühes kultuuritüübis järgimiseks. Budismi olemus on universaalne ja muutumatu ning see ongi peamine, mida Sangharakšita püüab edasi anda, sealjuures arvestades seda keskkonda ja neid inimesi, kellele ta seda vahendab.

Sangharakšita õpetusest radikaalseimaks võib pidada tööga ja elatusvahendiga seonduvat. Tänapäevaks on peaaegu enamuse Lääne Budistliku Vennaskonna keskuste juures loodud 'õige elatusvahendi ühistud või kooperatiivid', kus vennaskonna liikmed teostavad end oma töös nii

nagu Sangharakṣita kirjeldab Täiusliku Elatusvahendi loengus pealkirja all Kutsumustöö (loengusari peeti 1967. a., mil vennaskond oli alles loomisjärgus).

Täna kõik, kes on aidanud kaasa selle väljaande tõlkimisel ja trükiks ettevalmistamisel.

Tiia Lööke

(Sissejuhatus 1994. aastal avaldatud raamatule "Buddha õilis kaheksaosaline tee")